

بیشراحمد شاد

لذی
لذی

سچیدت

چپ دی وانج

چپ دی واج

بیشراحمد شاد

سچیت

CHUP DI WAAJ

Punjabi Poetry

By

BASHIR AHMAD SHAD

©

سچے حق لکھیا رے را کھوئیں

پہلی چھاپ: مارچ 1994 (ادم پبلشرز)

دُوسری چھاپ (وادھے نال): اگست 2009

مکھد چھر: پنجم

ISBN: 978-969-577-009-2

چھوک ورناؤے

سچیت کتاب گھر

11- شرف میشن، چوک گنگا رام، بک سڑیت 1، لاہور

Publishers, Distributors

SUCHET KITAB GHAR

11-Sharaf Mansion, Chowk Ganga Ram, Book Street 1, Lahore. PAK

Ph: 92 42 6308265 E-mail: suchet2001@yahoo.com

www.puncham.com

چھاپے خانہ: شرکت پرس، لاہور

شاہ حسین دے ناں

31	اکھر	10	چُپ دی واج: سلیم شہزاد
32	ورھے دی رات	19	بندی واناں دے بند.....
34	تو پ بندوق و کھائی رکھدا	20	گجھ لکھیا.....
36	کیہ کر دے ہو سوہنا	20	امر پیالہ عشق دا
37	ٹُش پیا ہوندا ایں	21	چولا رنگ لے یار دے رنگ
38	سدھراں ٹوں گل گھوٹو دینا	21	کل دا فکر فقیراں ٹوں کا ہدا
39	سانجھ	22	جدوں اُک جاویں
41	لہنا	22	مُھکھ دے بی چوں مُھکھ
43	مولوی	23	چینا چاہندا ساں
44	اک نکی جیہی گل اُتے رُس گئی	24	دیر سوریتے ہو جاندی اے
45	بوریاں	24	چُپ ساں تے لوکی کہندے
47	سندھ ویچ ڈاکواں دا دھرو	25	تینوں ست سمندر پار میں اڑیا
49	رانجھے وانگوں چاک سداواں	26	بُک بُک ہنجور وون اکھیاں
50	آونچ ڈھول اساڑیے کول	27	گجھ شہر دے ویچ بیلے سن
51	گیت	29	چنگا ہوندا ایں تارے ہوندے
53	سرودی کوئی	30	گِکراں دے پھل

80	ستیاں پیڑاں یار جگا کے	56	میرے من دی روہی اندر
81	آ اج اجوکی گل کریئے	57	دے کے ہاسیاں ٹوں دیس نکالا
82	بدل گجا دل دے اندر	58	سانوں چنیتے رکھے بھاویں
86	آ میں تینوں گیت سنواں	59	گیت
87	چاشن	60	کھڈونا
88	اکھ لگی وی نہیں سی رات میری	61	میریاں راہوں
88	تکھیاں سُلاں جھل بیٹھے آں	64	ہسیدیاں اکھیاں و پکھن والیاں
89	چپپ دی واج	65	سوالی
90	نیاں	66	عُوك
91	پہلی نفرت	66	گھمن گھیری
92	چھوتی	67	ٹھک
93	رب دی بھال کریندے رہ گئے	68	نیورلڈ آڈر
93	راتیں تینوں تورن پچھوں	70	عشق توں پہلاں چولا اپنا
94	واوروں لے جھکھڑ جھوٹے	71	ہر پاسے ہر جائے دسداے
95	مگھر پوہ دی کن من	72	گھر پکدی دے انگ ساک
96	جگ دے اندر ایہہ جیسے رُجھے	73	جو پڑھیا سی رہ گیا ویچ کتاباں
97	چھن چھن چھنکے ونگ ونگ	74	اپنے بھار کھلوون دی
98	ٹاکرا	75	علم دیاں درگاہوں و چوں
99	نروان	76	تیرے ہتھ اساؤی لج ماہی
102	اوہدیاں ڈونگھیاں اکھاں	77	ایڈ اؤنبر کرنہ سوہنا
103	گیت	78	گیت

کل رائٹھی بھوئیں ویچ		
ڈیپے بال اڈیکاں دے	105	116
گیت	106	شاد حسین دے ناں
گیت	107	سانجھیاں قبران
سنجان	108	جھنگ لئی اک نظم
گیت	109	بے نظیر
جیہناں گلاں آتے	110	ایں کر دے رہے رحمان دی
نشے دے و پاری	112	کے کم دے رہے نہ
	114	

چُپ دی واج

سلیم شہزاد.....

اجو کے وسیب نوں پھرولئیے تاں انج جاپدا اے پئی ایس رہتل تے سماج وِچ
لوکاں دی لوکاں نال سانجھ گھنڈی جا رہی اے۔ نہ صرف لوکاں دی لوکاں نال
سانجھ گھٹ رہی اے بلکہ بندے دی آپنی ذات نال سانجھ نہیں نظردی۔ لگھدے
سے دے نال نال ایہہ وِتحہ وی ودھیری ہوندی جا رہی اے، ایس وِتحہ ٹوں مکان
وِچ اج داسو جھوان تے لکھاری ٹپوں اہم کردار ادا کر سکدا اے۔

چدوں ایس بشیر احمد شاد دی شاعری ”چُپ دی واج“ پڑھنے آں تاں
سانوں ایس گل دا پک ہوندا اے پئی اج دا لکھیار لوکائی نال جھوت دا قائل اے،
جھوت جیہڑی بندے نوں بندے دا دار و بناندی اے تے بندے ٹوں بندے دے
تیڑے ہون دا درس دیندی اے تے جھوت ای اک دوچے دی پک نال پک
جوڑ کے ظلم میان دا جتن کر دی اے تے اجو کے دو غلے سماج ٹوں ایس گل دی
بڑی لوڑ اے۔

شاد ہوراں دیاں نظماء اک باشور تے با اعتماد سو جھوان دیاں نظماء نیں
جیہڑیاں ایس سماج وِچ ہون والے ہر بھیڑ دی بندے یا کر دیاں نظر دیاں نیں تے

اوہ شعوری طور تے ایس بندیا دا احساس وی رکھدے نیں۔
 اوہناں دی شاعری دے موضوع نویں تاں نہیں پر نویں انداز تے ڈھنگ
 نال گل اپڑان دا سبندھ ای اوہناں نوں نویکلا تے نواں بنا دیندا اے، اوہناں
 دی کتاب ایس دعا توں شروع ہوندی اے:

بندی واناں دے بند خلاص کر دے
 پکھی پنجربیاں وچوں ازاد کر دے
 میرے ماکا بھکھے ٹوں دے روٹی
 ننگے پنڈیاں اتے لباس کر دے

ایہہ اوہ دعا اے جیہڑی تھی دُنیا دے وسیکاں دا دارو بن گئی اے۔ اک
 پاسے بھکھنگ اے تے دُوچے پاسے رج تے مایا دی دوڑ بھج۔ ایس وغڈ نے
 لوکاں دی سوچ توں وکھ اوہناں دے آپس دے رشتیاں دی ٹھٹ بھج ویچ وی اہم
 کردار ادا کیتا اے، جیہنوں شاد ہوراں آپنی اک لظم ”مسنجان“، ویچ انچ بیان کیتا
 اے:

مایا دی بھاج ویچ
 انھیاں دے راج ویچ
 تیری میری گل نہیں
 ڈاڑھیاں دے رل نہیں
 لنسے واہ بھجنا
 مونہہ بھار ڈگنا

اج دا شاعر ایس گل دا احساس رکھدا اے پئی دھرتی تے نفرت دے چج

کھارن تے لوکاں ٹوں اک ڈوجے نال لڑان والے کیہڑے نیں، کیوں جو ملک
ویچ ہون والے سیاسی عمل نال اوہدی گھوٹ گورنمنٹ ہوندی اے تے اوہ آپ وی
اوہ سیاسی عمل دا اک حصہ ہوندا اے، ساڑے ملک ویچ مذہبی استحصال تے مذہبی
اجارہ داری اک لجیہیا مسئلہ اے جیہنوں ملک دا ہر واہی نہ صرف محسوسدا اے
سگوں ایس ٹوں مکان لئی بے چین وی اے۔ ایسے لئی تاں شاد ہوراں آکھیا
اے:

علم دیاں درگا ہواں وچوں
ڈھو کے عقلان والے ہو ہے
نکھلے شاہ ڈولا دے چو ہے
اوہ اتھے ای چپ نہیں کردا سگوں سدھا سا ہواں ہو کے آکھدا اے:
میں ڈردا مسیت نہیں وڑدا
جدوں دا ایتھوں رب نیا
گھر رب دے چوں رب نوں بھجا کے
مسیتاں ویچ ملاں ویا
ساری دنیا دے امن فنجا کے
تے لڑنے دا ول دیا
ایہہ ہاسیاں دا ویری مڈھوں لا دا
..... مولوی کدی نہیں ہسیا
گھل لوکاں نوں لڑاؤندا نہیں تھکدا
اج اپنے ای جاں ویچ پھسیا

مُلاں ساڑی رہتل وِچ نفترت دا استعارہ بندا جا رہیا اے جیہڑا وسیب وِچ
لوکائی دامڈھلا دُشمن اے کیوں جو اوہدے ان پانی دا مسئلہ ای تاں حل ہوندا اے
کہ اوہ لوکاں نوں اک دُوجے توں وکھ کرے تے اوہناں وِچ ونڈ پاوے۔

ساڑی ملکی صورتحال کسے توں لگی ہوئی نہیں، ایتھے سبھ اک دُوجے دا
استھصال کردے نظر دے نیں، ملک دے آگو ہون یا وڈیرے سبھ اپنی جھوٹی
بھرن دے چکر وِچ پئے ہوئے نیں، اوہناں نوں ایس گل نال کوئی مطلب نہیں
پئی لوکاں نوں اک ڈنگ دی روٹی لبھدی اے یا نہیں، اوہ تاں بس اپنا ڈھڈ بھرنا
چاہوندے نیں:

ہر پاسے ہر جائے وسدے ڈاڈھیاں دے سرناویں
سو نے ورگے لوکی ایتھے ٹھل گئے مٹھی ساویں
گل وِچ پا کے پاٹیاں لیراں پوہ وِچ ٹھردے بال
ون سو نے بانے تیرے ریشم پٹ ہنڈاویں
کم کرتوت جنوراں ورگے شاوا تیرے بول اوٹے
سانوں آکھیں کمی کاری آپ توں راٹھ سداویں
یاں فیر حاکماں نوں بے جس ویکھ کے آکھنا پیندا اے:

بے وس شوہدے حاکم ساڑے
ایہناں کولوں گجھ نہیں ہونا

”چپ“ آپ جردا استعارہ اے تے جدوں چپ پوری رہتل تائیں کھلر
جاوے تاں فیر نابری بن کے ٹھدی اے، ایتھے شاد ہوراں چپ نوں جذبے دی
اواز دے طور ورتیا اے پر اوہناں دیاں نظماء ایس گل دی گواہی دیندیاں نیں

کہ اوہ ”چپ دی واج“ توں لوک راج دا کم لیتا چاہوندے نیں۔ کئی تھاوائیں تے اوہناں دیاں نظماء وِچ اک دوہروی نظر دی اے اک تھاں اوہ آکھدے نیں:

جیہنوں بُجتی برابر جاندا سیں
اج اوہ تیرے ننگے سر وِچ
بُجتی بن کے وجہی اے کہ نہیں
دو جی تھاویں اوہناں دا ”میل شاونڈم“ انج اُبھردا اے:
میرا عشق تے میرا ننگ نہیں وی اے
رن دی خاطر کن پڑواں جی نہیں کردا
اوہناں آپنے نرم تے مشھے جذبیاں نوں وی شاعری وِچ ڈھالیا اے، اوہ
جسھے لوکاں تے ہون والے دھردا ذکر کر دے نیں اوتحے اک عاشق دے نزوئے
جذبے وی بیاندے نیں:

چوڑا پیار دا توں پالے گوریئے
یاری ساٹے نال لالے گوریئے
گھنڈ ملکھڑے توں اک واری چا سوئیئے
تس سکدیاں اکھاں دی بُجھا سوئیئے
بیشہ شاد دی اپنے جذبے تے اصول نال اینی گوڑھی کو مٹھنٹ اے پئی اوہ
کسے طور وی لیہناں بدے کمپروماائز کرن لئی تیار نہیں، بھاویں اوہناں نوں
لیہدے لئی کئی اوکھیائی بھوگنی پوے تے ایہہ اک سچے شاعر دی خوبی ہوندی
اے۔ اپنی اک لظم ”نشے دے وپاری“ وِچ اک تھاں آکھدے نیں:

آل دوالے وسدے لوکی

نیکاں کولوں ندے لوکی
 ربا مینوں سمجھ نہ آئی
 کاہنوں لگدی پھرے خدائی
 جے توں ایہناں اُتے راضی
 تیری ساڑی سانجھ نہ کائی

اوہناں دی شاعری وِچ پنجابی شاعری دی روایت دے نال نال لوک گیتاں
 دارنگ وی ملدا اے تے اکھاناں دی ورتوں وی، جیہڑی اوہناں دی سوادی
 زبان وِچ ورتچ کے اوہناں دی شاعری دارُوب ہورنکھار دی اے-

بشیر شاد ہوراں دی شاعری اجوکے دُوچے شاعراں توں اُڈ اپنیاں جڑاں اپنی
 دھرتی تے پنجابی شاعری دی ریت وِچ بڑیاں پکیاں تے ڈونگھیاں رکھدی اے،
 ایسے لئی دُوچے شاعراں طرحان پنجابی شاعری دی پرانی ریت دا اظہار اوہناں
 دے کوں اک نعرہ بازی دی تھاں بڑا دھیرج تے سلکھنا لبھدا اے، جیویں دھرتی
 وسدے میٹھے ٹوں اپنے اندرسمو کے فیر پھلاں بُوٹیاں دی شکل وِچ اوہنوں اک
 نواں جنم دیندی اے ایویں ای بشیر شاد ہوراں دی پرپشن وی نویکھی اے،
 اوہناں دیاں نظماء وِچ پنجابی دی ریت کدے ہیر وارث شاہ تے کدے سیف
 الملوک دیاں بھراں وِچ نظردی اے۔ ایس توں علاوہ بشیر شاد ہوراں پنجابی دی
 لوک ریت یعنی ماہیے تے بولیاں وِچ وی آپنا اظہار کیتا اے۔ بولیاں وِچ خاص
 طور تے اک دوپھیڑ سانوں نظردا اے، گجھ بولیاں تے بالکل بولیاں دے وزن
 تے نہ صرف پورائندیاں نیں سگوں اک نویکھی لشک وی مار دیاں نیں جیویں:
 میرے کھیے دے وِچ روڑ

ماہی میتوں پھل منگدا

°

دل کڈھ کے کدوں دا میرا لے گئی
اسی دے پھل ورگی

ایہدے نال ای اوہناں دیاں دُوجیاں بولیاں نہ صرف ایہہ کہ اوہ بولیاں
دے وزن توں باہر نہیں سکوں اوہناں وِچ کوئی اجیہی گل وی نہیں نظر دی:

تینوں ہسدي نوں پہلی واری ویکھیا
تے موتیا جیران رہ گیا
توں ای نویاں محبتاں بنا لھیاں
تیری میری سانجھ مک گئی
ماہیا اوہناں نے کل تے اج نوں رلا کے لکھیا اے جیہدے وِچ کئی ماہیے
تے بڑے سوہنے نہیں:

چاول پئے سُکدے
پنڈے عمران دے
ورھیاں وِچ نہیں مکدے

°

اسی دے پھل ماہیا
پتر غریباں دے
پئے وکدے مُل ماہیا

کیدھرے کیدھرے دُوجیاں ماہیاں وِچ نہ صرف ایہہ کہ اوہ دل دی تھاں

دماخوں لکھے لگدے نیں سگوں نعرہ بن جاندے نیں جیویں:

مصری ڑل ہو گئی

رُوس دے وکھن تے

امریکہ نوں گھل ہو گئی

°

چین دا کچ ہووے

دنیا توں جنگ مک گئی

ئی آکھو سچ ہووے

°

فروار دی کیہ لوڑ اے

مدھب دے ناویں تے

انسان مرا چھوڑے

بُجھارتاں پانا تے بُجھنا وی پنجابی شاعری دی ریت دا حصہ رہیا اے جیویں
شادی خاں تے بردے پشوری دیاں بُجھارتاں یا فیر ہیر و راث شاہ ویچ ہیر دے
ویاہ دے موقعے تے جیہڑیاں بُجھارتاں گویاں پاندیاں نیں، شاد ہوراں وی
بُجھارتاں دی ریت نوں اگے ٹوریا اے تے سوہنا ٹوریا اے:

ہر اک لئی اوہدی ٹپیاں تے ہے نیں

وِلاں دیاں ڈکھاں ٹوں وکھانا اوہدا کم نہیں

کوئی نہیں جاندا ایہہ ہے وی پیاسے نیں

سپ دی زہر توں ڈاڈھی اوہدی زہر اے
 مونہہ تے نور اے فرشتیاں ورگا
 دل ویچ کھوٹ تے شیطاناں والا قهر اے
 الیں کتاب ویچ اوہ ابھی سماج دی یئہہ اسارن دا جتن کر دے نظر دے نیں
 جتھے پیار تے محبت خلوص تے بھائی چارے دے رنگ کھنڈے ہوئے ہون-
 اوہناں دی شاعری ویچ ظلم دھرو، بے وسی تے سماجی دو غلے پن ٹوں مکان دی
 جیہڑی سدھر لبھدی اے اوہ اوہناں ٹوں اجوکی شاعری ویچ اک وکھرا مقام دین
 لئی کافی اے، اوہ مايوسی تے نا امیدی ویچ وی آس دا دیوا بالن دے قائل نیں
 تے لوکائی ٹوں وی چانن ویچ شریک بناؤندے نیں-
 اوہناں دے گیت، نظام امن تے پیار دے اوہ سچے بول نیں جیہڑے
 پڑھن والیاں دے دل ویچ اپنی کپکی تھاں بناؤندے نیں-
 اوہ بنیاں لیہاں تے نہیں ٹردے سگوں اپنی لیپہ آپ بناؤندے نیں تاں جو
 کلاسیک تے چدّت دے ملáp دا اک نویکلا رنگ اُگھڑ سکے- اوہناں دیاں گجھ
 نظام اکو جیہا تاثر دیندیاں نیں، انج لگدا اے پئی اوہ آپنی گل ری پیٹ
 (Repeat) کر رہے ہون تے ایہہ تاثر اوہناں دی شاعری دے بھروں امپیکٹ
 (Impact) لئی چنگا نہیں-

بندی واناں دے بند خلاص کر دے
پکھی پنجریاں وچوں ازاد کر دے
میرے ماکا بھکھے ٹوں دے روئی
ننگے پنڈیاں اُتے لباس کر دے

گھجھ لکھیا لکھ کے پاڑ دیتا
 گھجھ لکھیا لکھ کے ساڑ دیتا
 جیہڑا بچیا حرف کتاب اندر
 اوہنوں سے دی سوئی تے چاڑھ دیتا

امر پیالہ عشق دا
 اسماں پیتا ڈیکو ڈیک
 سانوں کوئی مار نہیں سکدا
 اسماں چینا محشر تیک

چولا رنگ لے یار دے رنگ وانگوں
یا پھیر مڈھوں ای یار بد رنگ ہو جا
بکھے شاہ نوں پیر فقیر من لے
مادھو لال حسین دے سنگ ہو جا
شاد ویچ منافقاں جیون کوئی نہ
پھر لے ٹھوٹھا تے مست ملگ ہو جا

کل دا فکر فقیراں نوں کاہدا
اج دا کھٹیا اج ای کھادا

جدوں اُک جاویں
ساتھوں تھک جاویں
لڑ پھر لویں کسے ہوردا
کالے چوردا
سانوں ذرا وی یار ملال ناہیں
کیہ ہو یا بے ساڑے توں نال ناہیں

بُھکھ دے بی چوں بُھکھ جمدی اے
رج کدی نہ جئے
پوکلپس کدی پھل نہ دیندے
بھاویں کئے ہو جان لئے

جینا چاہندا ساں پر جی نہ سکیا
مرنا چاہندا ساں پر موت نہ آئی
اس جیون موت و چالے
ساری عمر وہائی

دیر سویر تے ہو جاندی اے
معاف کرو میری چپ نوں
سُورج بھانبر بال گیا اے
دوش نہ دیوو ڈھپ نوں

چپ ساں تے لوکی کھنداے بولدا وی نہیں
بولیا تے سارے لوکی ویر پئے گئے

تینوں ست سمندر پار میں آڑیا کیہ گھلان
خط سارے دتے پاڑ میں آڑیا کیہ گھلان
ہتھ خالی دل ویچ ساڑ میں آڑیا کیہ گھلان
میرے گل ہنجواں دے ہار میں آڑیا کیہ گھلان
میری چولی تارو تار میں آڑیا کیہ گھلان
رُل گئے آں ویچ بزار میں آڑیا کیہ گھلان
میرے سر تے تیرا بھار میں آڑیا کیہ گھلان
سُک گئے پھلان دے ہار میں آڑیا کیہ گھلان
سُکھ تھوڑے دکھ ہزار میں آڑیا کیہ گھلان

بُک بُک ہنجو روون اکھیاں
دَاگ دَلے دے دھوون اکھیاں
بھر بھر درد پراتاں جانی
غم دی ٹون ولوون اکھیاں
بھر فراق دے سچے موتی
پلاں نال پروون اکھیاں
دیتھے ٹوں کرن شکار دلائ دے
راتیں پتھر ہوون اکھیاں
ہر منزل تے جی آکھن لئی
اگوں آن سھلوون اکھیاں

گجھ شہر دے ویچ بیلے سن
گجھ بیلیاں ویچ پکھلے سن

گجھ اچیاں نیویاں راہواں سن
گجھ بانہواں دے ویچ بانہواں سن

گجھ کھڑدے کھڑدے ہاسے سن
گجھ ہوکے سن گجھ ہاؤں سن

گجھ مست نشیلیاں راتاں سن
گجھ درد دیاں سوغاتاں سن

گجھ بال مشالاں رکھیاں سن
گجھ دیوے بن گھیاں اکھیاں سن

گچھ سُورج اسائ اُگائے سن

گچھ چن دے بُٹے لائے سن

گچھ اکھر جھولی پائے سن

گچھ لوکاں وِچ ورتائے سن

چنگا ہوندا ایں تارے ہوندے
 انھی رات دے ویڑھے اندر
 لامائ بن بن کھڑ کھڑ ہسداے
 چنگا ہوندا ایں بدال ہوندے
 تُسی بھوئیں دے سینے اُتے
 کِن مِن ڈگدے چھم چھم وسداے
 چنگا ہوندا ایں پربت ہوندے
 نہ گُجھ سُندے نہ گُجھ کہندے
 پٹ پٹ جگ نوں تکدے رہندے
 چنگا ہوندا ایں جنگل ہوندے
 واواں دے ڑل گاؤں گاؤندے
 موراں دے ڑل پیلاں پاؤندے
 مندا ہویا ایں ماں ہوئے
 لکھ کروڑ معصوم نتائے
 سماڑے اپنے ہتھیں موئے

گرداں دے پھل

ایں ہاں گرداں دے پھل
ایں ہاں رب دی پھل
ساؤ کسے نہ پایا مُل
ایں گئے کنڈیاں وِچ ڑل
ساؤے لانے پھل کریاں
ساؤے بانے پائیاں لیراں
ساؤا وکھرا ہے سنسار
ساؤے کدی نہ بندے ہار
پئی ایہہ جیہی رب دی مار
ساؤں کوئی نہ کردا پیار

اکھر

اکھرال دے موتی رولدے رہے
بن مُنصف تکڑی تولدے رہے
کدی سڑدے بلدے چُپ ہو گئے
کدی سُولیاں اُتے وی بولدے رہے
پنڈ چاء کے کالیاں اکھرال دی
اساں سوچ وچار دی وغڈ کیتی
ڈکھ جال کے سچ دا ساتھ دیتا
ایسیں گوڑ دی ہر جا بھنڈ کیتی

ساڑے لیکھ نصیب تے کرم اکھر
ساڑی عزت بھاء تے بھرم اکھر
لگے رہن نہ ایس جہان اندر
بھاویں کھوہڑے ہون یا نزم اکھر

ورھے دی رات

اج دی رات میں لکھ سکنا واں
کرچی کرچی رات دا نوہ
ٹوئے ٹوئے چن دی پتا
افراں اُتے چھم چھم نچدے
تاریاں دی شب رات دا قصہ

اج دی رات میں لکھ سکنا واں
اُس دی اپنی رام کہانی
ہڈ ورتی گجھ جگ ورتانی
سجریاں ٹیسیاں پڑ پُرانی
ہنجواں تے اکھراں دی زبانی

اج دی رات میں لکھ سکنا واں
خبرے کینیاں ایہہ جیہیاں راتاں
رل مل یار لنگھائیاں سن

بُخیاں نال بہاراں لے کے
ساؤے ویرٹھے آیاں سن

اج دی رات میں لکھ سکنا واں
عزتاں پاٹیاں لیراں بارے
بُحکھھ غربی کال دے قصے
گٹھے بے تقیمراں بارے
ہاڑے پاندیاں ہیراں بارے

اج دی رات میں لکھ سکنا واں
کل تیکر جو لکھ نہ سکیا
مُونہہ اپنے تے جندرے لا کے
اج تائیں چپ دا موہرہ پھلکیا
دل دا لاوا سانجھ کے رکھیا

اج دی رات میں لکھ سکنا واں
ئوں کیہ کھلیا میں کیہ ویا
گھٹا عشق ویہار دا سودا
اوہ چتیا جو مولوں گھٹیا
اوڑک تَن مَن مار کے سُٹیا

توب بندوق وکھائی رکھدا
ہر دلیے یار ڈرائی رکھدا

ساتھوں بولن دا حق کھوہ لیندا
ساؤے مونہہ تے جندرے لائی رکھدا

ہتھ پھڑ کے ڈور سیاست دی
کٹ پتلیاں واںگ نچائی رکھدا

کمزور تے ہمیاں لوکاں ٹوں
ڈانگاں دے نال دبائی رکھدا

حق مارن والے ظالماء نوں
سینے دے نال لگائی رکھدا

کدی دے دیندا کدی کھوہ لیندا
ایہہ دعویٰ یار خدائی رکھدا

اس جیہیا ایالی ویکھیا نہیں
جیہڑا کردا ٹوں آگ لائی رکھدا

ہر گل وچ لٹ گھٹ رکھدا اے
ساؤں بھنبل بُھو سے پائی رکھدا

کیہ کر دے ہو سوہنا
اج کل کنج گزران تھاڑا
اکھے رب دا کرم اے
چنگے دینہبہ پئے مپدن ساڑے
ٹھنگی بگی چوری ڈاکہ
وادھا گھاٹا لینا دینا
رسہ گیری ہیرا پھیری
ایہو کار ویہار اسماڑا

مُش پیا ہوندا ایں
مینوں چوری پا کے
آف دے بُٹے تے
چُبھرہ لٹکا کے
بے درا گھو سوچ تے سہی
چُبھرہ آلھنا نہیں ہوندا

سدھراں ٿوں گل گھوٹو دینا ٿوں کیه جائیں
چڻن والیا ہار دی بازی ٿوں کیه جائیں
گجھیاں پیڑاں میٹھیاں سُلاں ٿوں کیه جائیں
اکھیاں جو جگراتے رڑکن ٿوں کیه جائیں
عشق حسین نوں مادھو جانے ٿوں کیه جائیں
تیرے دل وڃ اگ عشق دی لگی نہیں
اندر کنج دے بھانبر بلدے ٿوں کیه جائیں
شوہ چنانہہ دی کدھی تے گھر میرا اے
بنگلے دے وڃ راہون والیا ٿوں کیه جائیں
میرے دل وڃ تیرے لئی اے سکتا پیار
بھیت دلاں دے مولا جانے ٿوں کیه جائیں

سانجھ

ہالیا جوانا تیری مشی نال سانجھ اے
تیرے ہنا ساوی سونی دھرتی ایہہ بانجھ اے
دھرتی دے سینے وچ ہل پیا پھیرنا ایں
کھاداں پیا ڈولھنا ایں بی پیا کیرنا ایں
دھمی ویلے اٹھ کے ٹوں پیلیاں نوں جاندا ایں
پوہ دیاں راتاں وچ پانی وی توں لافدا ایں
ہاڑی ہووے سونی ہووے تیرے ہتھ جنگھی اے
بھکھ بھاویں رنج ہووے خیر ٹوں ای منگی اے
بھوئیں تیری مانگویں تے بلاؤ دا ادھار اے
ناساں ٹوں چل رہیا گھائے دا وپار اے
ایتکاں وی بھوئیں وال من من لے گیا
دانیاں دا پھکا گو ای تیرے کان رہ گیا
جُش اُتے لیڑے نہیں بال تیرے روندے نیں
جُتنی کدی ویکھی نہیں پیروں واہنے بھوندے نیں

اکھرال دی کھیڈ میری مٹی تیرا بھاگ اے
کسے نے جو گایا نہیں اوہو تیرا راگ اے
مٹی ہوئی ونجھلی نوں پھیر اسیں جوڑیئے
دھرتی ٹوں دھرتی دا پیار اسیں موڑیئے
سُکھ دے سُنیپڑے اسیں ہر پاسے گھلیئے
بُھکھ تے دھرو ٹوں مٹاندے اسیں چلیئے

لہنا

اچ یاداں دے گھوہ ٹوں گیڑ بیٹھاں
قصہ بھلی محبت دا چھیڑ بیٹھاں

ورق تھلیا عشق دے باب والا
مونہہ ویکھیا سُرخ گلاب والا

سکھ پایا نہ اسماں وصال اندر
بھلیں پئے گئے تیرے جمال اندر

دیتے انج دیدار جمال سائوں
با جھ تیرے نہ رہیا خیال سائوں

اسماں درداں نال نہاء کیتا
سائوں ٹسائیں ای یار تباہ کیتا

تیرے پیار دی انت اخیر ہوئی
میں راجھا نہ بنیا توں ہیر ہوئی

پھیر سے نے کیڈا دھروہ کیتا
اسیں اک ساں اک توں دو کیتا

ساؤے پتر ای یار پرتاء دیوو
سر تے چڑھیا اُدھار ای لاه دیوو

مولوی

میں ڈردا مسیت نہیں وڑدا
جدوں دا ایتھوں رب نیا
گھر رب دے چوں رب نوں بھجا کے
مسیتاں ویچ ملائ وسیا
ساری دنیا دے امن ونجا کے
تے لٹنے دا ول وسیا
ایہہ ہاسیاں دا ویری مڈھوں لا دا
مولوی کدی نہیں ہسیا.....
کل لوکاں ٹوں لڑاؤندا نہیں سی تھکدا
اج اپنے ای جال ویچ پھسیا

اک نکی جیہی گل اُتے رُس گئی
پنڈ پیار والی ساڑے کولوں گھس گئی
اوہدی یاری وی تے کچ دی پلیٹ سی
اوہنے ویکھیا مٹھے تے وٹ پا کے
پلیٹ ٹوں تریڑ پے گئی

بولیاں

گوری باغ وِچ پیر جدوں رکھیا
تے کھجیاں ٹوں بُور پئے گئے

○

تینوں ہسدي ٹوں پہلی داری ویکھیا
تے موتیا جiran ہو گیا

○

ماہی رُسیا جہان کولوں گھیا
اڑیکاں والے پندھ مُک گئے

○

دل کڈھ کے کدوں دا میرا لئے گئی
اسی دے پھل ورگی

○

ٹوں ای نویاں محبتاں بنا لئیاں
تیری میری سانجھ مگ گئی

○

سائوں چھٹ کے کتاباں وِچ وڑیوں
کتاباں وِچوں کیہ لبھیا

○

میرے کھیسے دے وِچ روز
تے ماہی میتھوں پُھل منگدا

❖

سنڌو وچ ڈاکواں دا دھرو

شاہ لطیف دی دھرتی اندر اج ماواں پائے دین
دھیاں سنڌو دلیں دیاں اج سچل مست ٹوں کهن

کئے لُٹ کے لے گئے چادرائیں کئے اجرک لیر و لیر
کئی گٹھے مُھل گلاب دے تے کئی بھیناں دے ویر

سُنخے ویرڑھے گوکدے تے تھاں تھاں بدی بجاہ
میں کیہڑے پاسے جاوائیں ہر پاسے امن تباہ

ڈاکو ٹھگ ونجارے اس دھرتی کدی نہ جائے
کوئی دسو گھرا ایہناں دا ایہہ ظالم سکھوں آئے

اتجھے سورے ماواں جمِدیاں جیہڑے دھرتی دے پرداں
کوئی کرو سیہان ایہناں دی ایہہ جاپدے ہن شیطان

اس سدا سہاگن دھرتی ٹوں لگ گئی نفرت دی جاگ
کوئی لکھو گیت پیار دے کوئی گاؤ سندھڑی راگ

ہتھ پاؤنا ہمیاں لوکاں تے ہے چتوال دا دستور
اوہنوں کوئی نہ آکھے سُورما جیہڑا بُھکھ ہتھوں مجبور

ماں دے کنوں گہنے لائے کس دا دین ایمان
جنت لیھن والیا سجنہ اپنا آپ پچھان

رانجھے وانگوں چاک سداواں جی نہیں کردا
ہیر دے لئی جوگی بن جاواں جی نہیں کردا
میرا عشق تے میرا ننگ تموس وی اے
رن دی خاطر کن پڑواواں جی نہیں کردا
میرے اگے خبرے کینیاں راہواں نیں
پکے راہ تے گردا جاواں جی نہیں کردا
اس دُنیا وِچ چانن ہور بیتھیرے نیں
چن دے اگے سیسیں نیواواں جی نہیں کردا
جو کرنا اے آہُن اج ای کر لیئے
لاریاں دے نال دل پر چاواں جی نہیں کردا

آونج ڈھول اساؤڑے کوں
اودرائیں لایے من پر چائیے
پھلاں دی کوئی سچ سجائیے
سنگ ہٹائیے شام منائیے
اس دُنیا ویچ ڈکھ گھنیرے
گجھ تے ایں گھٹائیے
آل دوالے جھاتی پائیے
ڈکھ گھٹائیے درد وندائیے

گیت

ماہی آیا اے بھاراں نال رل کے
اسیں امباں پیٹھاں بیٹھے راہ مل کے
ساؤں دیکھ کے بھاراں شرمایاں
اڑی مار کے پازیاں چھنکایاں
تے دھرتی ٹوں پھل لگ گئے

گل پیار والی جگ وچ بُل گئی
گوری ہاسیاں دی پنڈ وچ ٹل گئی
اساں ودھ ودھ شاماں نیں منایاں
ساؤے پیار دیاں پیچاں نیں دھایاں
تے دھرتی ٹوں پھل لگ گئے

بند چولیاں دے گھل گھل جاندے نیں
منڈے دیکھ دیکھ مینوں شرماندے نیں

ٹکا لایا کنیں والیاں نیں پائیاں
تیرے آن تے میں ونگاں چھنکائیاں
تے دھرتی ٹوں پھل لگ گئے

ہاسکھیاں نوں وغڈ وغڈ تھک گئی
راہواں تیریاں میں تگ تگ اک گئی
مہنے دیندیاں نیں مینوں بھر جائیاں
تیرے ویکھنے ٹوں بن ٹھن آئی آں
تے دھرتی ٹوں پھل لگ گئے

سرودی کوئی

میں اک سرودی کوئی ہاں
میری کوتا میٹھی وِ چوں پنگری اے
ماہیے ڈھولے گاؤندا ہاں
لوگاں دامن پر چاؤندا ہاں
اس دھرتی دے سینے اُتے
پہلا پھل جدوں کھڑیا سی
ہسدے بدل دے مکھڑے چوں
چھشم چھشم میٹھہ جدوں ورھیا سی
پھل دی تھیبوگیت سی میرا
کالا بدل میت سی میرا
پیاردا میں ورتارا ہاں
شانقی دا ہر کارا ہاں
دھرتی دا میں گھنا ہاں
اکھراں دا راج دُلارا ہاں

پھلاں دے ویچ رنگ نیں میرے
 بھکھدے تارے انگ نیں میرے
 سارے لوکی سنگ نیں میرے
 سورج بال مشالاں واںگوں
 تھاں تھاں تے میں رکھدا ہاں
 بلدا رہنداں چانس کیتے
 کولے واںگوں بھکھدا ہاں
 جدوں تائیں دھرتی دے اتے
 ات انہیر تے ظلم گذیں
 اودوں تیک قلم دے راہیں
 میرے ہتھوں گاؤں لکھیں
 آدم توں لے اے دم تیکر
 بولن توں کوئی ڈک نہ سکیا
 کوئی سچ دی سوی چڑھیا
 کسے کوئی نے موہرا پھلیا

سچ تے سچ اے
 کل وی سچ سی
 اج وی سچ اے
 میں وی سچ آں

توں وی سچ ایں
بکھے شاہ دی کافی واٹگوں
وارث شاہ دی ہیر دے واٹگوں
سچ توں کاہدا اوہلا رکھنا
گوڑ دے کولوں کاہدا ڈرنا
آ پھیر دوویں یک ہو جائیئے
گوڑ دے مونہہ توں بھوچھن لاییے

میرے من دی روہی اندر
تیری یاد دا میٹھہ وسدا اے
پھلاں بھریا پیار دا بُوٹا
ساؤے ویڑھے ویچ ہسدا اے
جتا نیڑے میں ڈھکنا واں
اونا میتھوں اوہ ندا اے
گوڑ کہانی ٹوردا رہندا
سو نہہ نیاں تے اوہ پھسدا اے
اُس دے رو سے مار مُکایا
سوچنا آں اوہ کد رسدا اے

دے کے ہاسیاں نوں دلیں نکالا
تے موتیے دی منگ نہ کرو
ٹسیں ہاسیاں نوں وکیھ جے نہیں سکدے
حیاتی ساڑی تنگ نہ کرو
جیہناں گھر گھر پیار ورتانا اے
اوہناں دے نال جنگ نہ کرو
جیہناں دھرتی دا امن ونجایا اے
اوہناں دا یارو سنگ نہ کرو

ساؤں چیتے رکھے بھاویں مُھل جاوے اوہ
 ساڑے ولوں سونے ساویں ٹل جاوے اوہ
 ساڑے دل وِچ اوہدی کوئی اڈیک وی نہیں
 اوہدے لئی ہن ساؤں ملنا ٹھیک وی نہیں
 ہر کوئی اپنی آئی مردا کون کسے لئی مردا اے
 اپنی پڑتے ہر کوئی جردا کون کسے دی جردا اے
 یاری لا کے توڑ بجا کے رج بیٹھے آں
 سوہنا مگھدا مہدیاں دے نال گج بیٹھے آں
 اس دُنیا وِچ مترال دی کوئی تھوڑ تے نہیں
 پکے پچھے مرن دی سانوں لوڑ تے نہیں
 جیہڑا کرے خوار اوہ سجن پیار کیہ ہویا
 جیہڑا ساؤں مل نہیں سکدا یار کیہ ہویا

گیت

چھڈ گج دیاں ونگاں دا کیہ پاؤنا
گھڑی پل ٹوں جیہناں نے ٹوٹ جاؤنا
پُورا پیار دا توں پا لے گورئے
یاری ساڑے نال لا لے گورئے
کاہنوں لگ ڈر ڈر ملنی ایں
کچے گھڑے اُتے سوہنی واںگوں ٹھلنی ایں
گج وج کے ٹوں ساڑے ول آ سونے
مٹھے پیار والے بول تے سُنا سونے
اکھاں کدی نہیوں تک تک تھکیاں
جیہناں لذتاں پیار دیاں چکھیاں
گھنڈ مکھڑے توں اک واری چا سونے
تَس سِکھ دیاں اکھاں دی بُجھا سونے

کھڈونا

اج توں بارہاں ورھے پہلاں
میں اک نواں نگور کھڈونا ساں
بال کھڈونے توں او دوں تیک سانجھ سانجھ رکھدے نیں
جدوں تیک اوہ بال ہوندے نیں
وڈے ہوندیاں نال ای
کھڈونیاں توں توڑ پھوڑ کے سُٹ دیندے نیں
مینوں اپنے ٹھن تے انچ لگا
جیویں توں وی اج وڈی ہو گئی ایں

میریاں راہوں

(روسی شاعرہ مارگریٹ ایگر دی لظم دا انتھا)

میری حیاتی دے بار اندر
اک اجیہا راہ وی اے
جیہدے اُتے دھمی توں لے کے رات تیکر
کوئی میرے نیڑے آ کے
مینوں ہٹ ہٹ تکدا اے
کدی کدی تے انچ جا پدا اے
جویں کسے دیاں اکھاں دے چیر
میرے وچوں دی پار پئے ہوندے نیں
میں سوچنا آں
توں کتنا گو بدلا گیا ایں
پر نہیں، اجے توں اینا وی نہیں بدلا
حالی تیک تے توں پہلے واٹگوں دکھی ایں
تینوں دکھی وکھے کے میں کدوں سکھی رہ سکنا آں

میں اپنے بُلاں تے ہا سے سجا کے
 تیریاں اکھاں وِچ اکھاں پاؤن دا ترلا پایا اے
 رُکھاں توں آڈ
 بدلاں توں پرے
 گوڑھے نیلے اسمان اُتے
 میریاں اکھاں اگے
 اوہ سارے سے نچن لگ پئے
 جیہڑے تیری سنگت وِچ لٹکھائے سن
 اپنی ہوند دے مڈھوں تکیا
 تے مَقْھے تے تریلی آگئی
 میں کیہ کھلیا؟
 میں تے حیاتی دے دُکھاں نال گھلدا رہیا
 پر دُکھ مُکے، نہ حیاتی
 ٹوں آکھناں ایں
 ”ابے وی ڈلھے بیراں دا گجھ نہیں گیا“
 ٹھیک اے
 میری حیاتی دے بار اندر
 اک اجیہا راہ وی اے
 جیہڑا تیری منزل ٹوں جاندا اے
 میریا سوہنیا سجنَا

مینوں اک موقع ہور دے چا
مینوں تیری سوٹھہ
میرے سارے گوڑتے سچ
میریاں ساریاں محجناں تے نفرتاں
تیرے لئی سن، ہاں تیرے لئی
اپنیاں یاداں دا چانن میرے کول رہن دے
ایسے چانن دے چکھے چکھے
میں اک دینہ اپنی منزل تے اپڑنا ایں

ہسیدیاں اکھیاں ویکھن والیا
اتھررو وی کدے ویکھیں ہا
انبرال پیٹھاں چھم چھم کر دے
بدل ورحدے ویکھیں ہا
پوہ دیاں لمیاں راتاں اندر
جُشے ٹھردے ویکھیں ہا
تھل مارو دے ٹبیاں دے وِچ
پُنوں ڈلدے ویکھیں ہا
روٹی دے اک ٹکوے لئی
پچے لڑدے ویکھیں ہا

سوالی

سکھنے ہتھیں در تیرے تے آیا
گنڈا میں کھڑکایا
پہلا حرف زبان تے چایا
تیرا نام الایا
تیرا میں فقر فقیر سداواں
نہ رانجھا دلگیر سداواں
نہ عاصیاں نہ میں پاکاں
نہ میں پیر پیغمبر
نہ میں غوثاں نہ میں قطباءں
نہ میں یار قلندر
چولا پا کے تیرے رنگ دا
لوکاں کولوں سنگدا سنگدا
بُو ہے تیرے آن کھلوتا
گھوٹھے خیر پیار دی پا چا
ہور میں تیتحوں گجھ نہیں منگدا

گوک

وہی حوا دی گوکاں مارے
ہنجو بن بن ڈگ پئے تارے
انبراں یٹھاں ایہہ کیہ ہویا
عڑتاں والیا گجھ تے بول
مُنصف بن کے تکڑی توں

گھمن گھیری

عشق سمندر دل دے اندر
چھلاں دا گھمکار
من دی بیڑی ڈولے کھاندی
پھس گئی ادھ وچکار
ڈونگھے پانی جند نمانی
میں شوہدا متار

ٹھگ

بیلیاں دا کوئی وگ سی
اک اوہناں وچوں ٹھگ سی
اوہ ٹھگ دے آکھے لگے
ایس فر پئے اگے اگے
راہواں دے ادھ وچکار
ساؤں کلیاں چھڈ گئے یار
نیتاں دے آکھے لگ کے
تیقھے نہ کر دے اتبار
ایس کدی نہ جاندے تھگے

نیوورلڈ آرڈر

دل دے وانگر دُنیا وی
اک نویں وسیب دی آہری اے
ٹھٹ پھج روس دی اپنی تھاویں
پر جنگ غریب دی جاری اے
سو سو واری اُبڑی دُنیا
اسیں سو سو وار اُساری اے
بھکھھ غربی ہاسا بنیا
لٹ پٹ کھیڈ تماشا بنیا
شاوا تیرا راج اے وکھرا
مولوں ودھ ویاچ اے وکھرا
مُلکھوں وکھری ونڈ اے تیری
تیرا ہر اک کاج اے وکھرا
سُنجھ ہو گئے جگ دے ویڈھے

مرزیا تیریاں موجاں بنیاں
چڑھدے لہندے دکھن پربت
اکو واج سُنیندی اے
امریکہ دے ورلڈ آرڈر دی
ہر تھاں کال بُلیندی اے

عشق توں پہلاں چولا اپنا
 جیویں چھے رنگ کپاہیں
 رتے رنگ وِج رنگیا بانا
 جدوں لکیاں یار نگاہیں
 ساوے لیڑے تن تے پا کے
 آ بیٹھے ہاں وِج درگاہیں
 ناں پیار دا جَپدیاں رہنا
 ایہو وِرد اے شام صباھیں
 ہڈاں دی اگ بال کے بہندے
 عاشق لوکی بہن جھٹائیں
 نیناں دے پٹ کھول کے رکھدے
 جیہناں اندر بلدیاں بھاہیں
 پُنڈ غماں دی سر تے دھر کے
 وٹ کوئی نہیں نپدا باہیں

ہر پاسے ہر جائے دسداے ڈاڑھیاں دے سرناویں
 سونے ورگے لوکی ایتھے ٹل گئے مٹی ساویں
 یوسف ویچ بزار وکانا پک آٹی دے مولوں
 ہن زیخا فائدہ کیہ اے آویں یا نہ آویں
 گل ویچ پا کے پاشیاں لیراں پوہ ویچ ٹھردے بال
 وَن سونے بانے تیرے ریشم پٹ ہنداویں
 کم کرتوت جنوراں ورگے شادا تیرے بول اوے
 ساؤں آکھیں کمی کاری آپ ٹوں راٹھ سداویں
 تینوں نیا مرشد ہادی تینوں نیا پیر پنگبر
 در تیرے تے آ بیٹھا ہاں لگساں تیرے ناویں
 من لتا اے ساری دنیا تیرے پچھے ٹرُدی اے
 شاد میں تینوں تاں آکھاں جے رُھڑا یار مناویں

گھر پکدی دے انگ ساک سارے
 جانی بھکھیاں دا نہیں یار کوئی
 سائوں ٹور کے پندھ ڈریڈڑے تے
 چیچھوں لئی نہ سجان سار کوئی
 ویچ بھری کچھری دے بھنڈیا سو
 ہووے انخ نہ یار نروار کوئی
 جیویں پی قرآن دی مار ملائ
 انخ پوے نہ کسے نوں مار کوئی
 رہے اسیں وسیب دے باہمہ نیلی
 بنے کدی نہ کسے تے بھار کوئی
 ڈھک پوی تے شاد نوں آن ملیں
 دعویٰ رہیا نہ تیرے تے یار کوئی

جو پڑھیا سی رہ گیا ویچ کتاباں دے
نازک چندڑی پھس گئی ویچ عذاباں دے
ڈھڈ دی اگ نے ساڑ کے کولے کر چھڈے نیں
سوہنے سوہنے ملکھڑے پھل گلاباں دے
سوہیاں سہتیاں ہیراں شہریں آ وڑیاں نیں
سُنج مسنجے ہو گئے پڑ چناباں دے
اویاں گوڑے رگڑ رگڑ کے تھک گئے آں
خبرے کس دیغہ ملکسن پندھ ٹواپاں دے
رتے ڈورے نین کٹورے ڈلھ ڈلھ پنیدے
چوکھے ہوندے پئے نیں رنگ شراباں دے

اپنے بھار کھلوون دی
اک گھری اسائ کہانی
ایہہ کہانی ایویں جیویں
پانی ویچ مدھانی
لُوں لُوں دے مڈھ سو قرضے
کیہ کریسیں جند نمانی
مرداں دا مردو تے ویکھو
بھارو ہو گئی اک سوانی
ڈکھ سکھ دے بھائیوالاں رل مل
بند کیتا چا ٹھہ پانی
عِزّت اتھے کوڑیاں بھانے
حاکماں ہتھ وکانی
سکھنا ٹھوٹھا لے پرتے آں
ایویں ای عمر وہانی

تیرے نال کیہ جھیڑا ساڑا
اساں مگدی گل مکانی
پنڈ ڈکھاں دی گلّم کلیاں
اساں اپنے سر تے چانی

علم دیاں درگاہوں وِچوں
ڈھو کے عقلائے والے بُوہے
نکلے شاہ دولا دے پُوہے

تیرے ہتھِ اسادیِ نجحِ ماہی
 دے اوگنہارِ ٹوںِ نجحِ ماہی
 ساؤں ملگے جانِ دی کوئی نہیں
 تیرا ویکھنِ سادا نجحِ ماہی
 کدی رُخڑا یارِ مناونِ دا
 آ ولیٰ ساؤںِ پچحِ ماہی
 دُنیا دی کھیڈ دے چونترے تے
 کتے بُھکھ نچدی کتے رنجِ ماہی
 گنجھ سُفنے ویکھے نجحِ ورگے
 آکھ گھلی تے گئے سن بھجِ ماہی
 کاہنوں بُکل دے ونج لگ بیے
 آ پیار کروں نجح ونجِ ماہی

ایڈ اڈنبر کر نہ سوہنا
 چار دیہائے ہنا رونا
 چادر وکیھ کے پیر کھلاریں
 گل نہ پا عمران دا رونا
 بھیرا داغ اے نفتر والا
 تیرے ٹوں نہیں جاتا دھونا
 اوڑک ٹوں اس ٹُٹنا بھجنا
 بندہ اے میٹی دا کھڈونا
 بھاگاں والا کوئی نہ ایتھے
 ہر اک اپنا گڈیا چوڑا
 بے وس شوہدے حاکم ساڑے
 لیہناں کلوں گجھ نہیں ہونا
 اج دی رات تے رکھ لے ساؤں
 روز روز اسماں نہیں آؤنا

گیت

چنیوں یار منگا دے وے پڑھا رانگلا
مینوں بیٹھک ویچ سجا دے وے پڑھا رانگلا

رتا ہوئے رنگ ابری دا میاں ہوون گول
سرخی پوڈر لا کے بہہ جاں اپنے ڈھون کول
مینوں سوہنے وان اُنا دے وے پڑھا رانگلا

سکھیاں دے نال رل کے یارا گاؤں تھشی دا گاواں
گھر گھر ایہدیاں گلّاں ہوون تھاں تھاں ہوئے ناواں
مینوں چھیتی نال منگا دے وے پڑھا رانگلا

جھنمکے لشکار مارن نالے چھن چھنکے پوڑا
بُلاں دا رنگ لال گلابی ہور وی ہو جائے گوڑھا
مینوں گھنگریاں نال جڑا دے وے پڑھا رانگلا

ٹوں جد پر تیں کم کاج توں ویکھیں میریاں ٹوراں
میرے نیڑے آن کھلوویں جیویں پھل دے نیڑے بھوراں
مینوں ہیشیاں نال سجا دے وے پڑھا رانگلا

جس ترکھان بنایا اس نوں اوہ سدا خوش تھیوے
ہتھ پران سلامت اس دے شالا جگ جگ جیوے
مینوں پھلان نال سجا دے وے پڑھا رانگلا

سُتھیاں پیڑاں یار جگا کے
 اُتوں آکھدا ایں چُپ رہے
 گُجھ نہ کہیے
 جیہڑی ہڈ دو تیندی پئی اے
 اوہ چُپ چپتی سیے
 گُجھ نہ کہیے
 دُکھاں دا اظہار نہ کریئے
 صبر دی چھاویں بیے
 گُجھ نہ کہیے

❖

آ اج اجوکی گل کریئے
بھلک دی گل پھیر کراں گے
پہلاں ڈھڈ دی آگ تے بھر لیئے
پھیر کسے مئیار تے مراں گے
انچ ساؤں نہ کوئی ہرا سکے
پازی چت کے تیغھوں تے ہراں گے
ڈکھ سکھ لوکاں دے نال ساڑے
ایہہ مٹھیاں سُلاں جراں گے
چچھوں پرت کے ویکھنا سکھیا نہیں
پیر ایں اگانہہ ٹوں دھراں گے
ایں دھرت توں کوچھ مٹا کے تے
سوہنے رنگ حیاتی ویچ بھراں گے

بَدْل گَجَدَا

وَلِ دَيْنَارِ

يَادِ تِيرَى دَا

تُونَبَا وَجَدَا

گَنْدَا كَھْرَكَے

وَنْج نَمُوشِي

رَونَدَے پَشْ آَل

انَدر وَرْ كَے

پَنْدَھ اَوَلَے

كَلَا جَوَگِي

سَكَھَنَا تُخُوَّثَھَا

كَجَھ نَهِيں پَلَے

رات انھیری

کالا بدل

اینا وسیا

ڈھے گئی ڈھیری

❖

رُوس امریکا

نہ کوئی سجن

نہ کوئی بیلی

زرا دھریکا

❖

رتا چولا

گجھ نہ لدھا

دُنیا دے وِچ

رَولا ای رَولا

❖

چین دا کچ ہووے

دُنیا تے جنگ مُک گئی

تُسیں آکھو چ ہووے

❖

موڑھے اُتے سُٹ پرنا

اُکھلی چ سر دے کے

چھوں دھمکاں توں کیہ ڈرنا

سونے دی ونگ ماہیا
اُن ونجا کے تے
کاہنوں کرنا ایں جنگ ماہیا

چاول پئے سکدے
پینڈے عمرال دے
ورھیاں ویچ نہیں مکدے

زروار دی کیہ لوڑ اے
مذہب دے ناویں تے
انسان مرا چھوڑے

سونے دی نقطہ ماہیا
عِزت غریباں دی
وڈیاں دے ہتھ ماہیا

اسی دے پھل ماہیا
پُر غریباں دے

پئے وکدے مل ماہیا

مصری ڑل ہو گئی
رُوس دے وکھن تے
امریکا ٹوں گھل ہو گئی

مٹھڑی کھنڈ ماہیا
مطلوب نکلن تے
ساؤں کر گھیوں کند ماہیا

وہ سکی پی لال گے^۱
تیرے باجھوں وے ماہیا
ایں کلیاں جی لال گے

آ میں تینوں گیت سناؤں
بُخیاں دا سنگیت سناؤں
اج دی رات تے بہہ جا کول
سُن گھن میرے مٹھڑے بول
ناں سے دے فُرنا سکھیے
ظلماں دے نال لڑنا سکھیے
چانن کیتے بلدے رہیے
دل دا بھیت کسے نہ کہیے
پُھلاں واںگوں ہسدے رہیے
شہراں واںگوں وسدے رہیے

چان

اکھیاں تے پئیاں بند کے
چھوڑ دی تو نیں
ایہہ سمجھیو نیں
انھا مورکھ
کیہ ویکھے گا
عقل دے انھیاں
ایہہ نہ جاتا
سوق دا ڈیوا
وچ انھیرے
بلدا رہندا
چان کردا

اکھ لگی وی نہیں سی رات میری
کسے واج نے مینوں جگا دیتا
خورے خواب خیال یا وہم تیرے
میرے دل دا بوہا ہلا دیتا

تکھیاں سولائ جھل بیٹھے آں
تینوں واڑھیاں گھل بیٹھے آں
اکھیاں وچ اڈیکاں بھر کے
تیریاں راہوں مل بیٹھے آں

چُپ دی واج

اوہنوں اپنے کوں بٹھا کے
اکھیاں دے وِچ اکھیاں پا کے
اج میں پہلی واری
چُپ دی واج سُنی

نیاں

میرے مُصafaٰ تیرے جہان اندر
تیرے عدل دی انت اخیر ہو گئی
ملے انج انصاف زنا نیاں ٹوں
پھتی عوتاں دی لیر و لیر ہو گئی

پہلی نفرت

ابے تیک تے نفرت کرنا سکھیا نہیں میں
ہو سکدا اے
آل دوالے وسدے لوکی
ایہہ موہرہ وی گھول پیاون
میری پہلی الفت وانگوں
پہلی نفرت ٹوں ہو ویں گی

چھوٹی

ساؤے نال لکن میشی
کھیڈی جاندی پئی اے
پچھلے سٹھاں ورھیاں توں
اکھیاں بند کے
پڑ ویچ پھٹ کے
لگ چھپ گئے نیں
ساؤے آگو تے بھگوان
چھوٹی بن کے لمبديے پئے آں
پچھلے سٹھاں ورھیاں توں

رب دی بھال کریندے رہ گئے
 تینوں یار ڈھونڈنیدے رہ گئے
 ٹوں ملیا رب وسر گیا
 پیار دا بُٹا نسر گیا
 رل مل دوویں اگے ٹریئے
 اسیں لوکائی لئی گجھ کریئے

راتیں تینوں ٹورن پچھوں سون نہ ہویا
 رونا چاہندا ساں پر کلیاں رون نہ ہویا
 تیرے سنگ تے در در دھکے کھاندے رہے
 تیرے باجھوں ساڑے کولوں بھون نہ ہویا
 اُنج تے میری کوتا اگے ٹرُدی رہی
 جو لکھنا سی تیرے لئی اوہ گون نہ ہویا

واء روالي جھڑ جھولے چلدے رہے
 یاد تیری دے بلدے ڈیوے بلدے رہے
 خبرے تینوں اپڑے وی یا بھلی پئے گئے
 واواں ہتھیں سکھ سنیہڑے گھلدے رہے
 دُنیا دے وِچ لیکھ نصیب غریباں دے
 سُورج دے پرچھاویں واںگوں ڈھلدے رہے
 گھر توں باہر نکلے سان تے کلام کلے
 راہواں دے وِچ لوکی ساؤں رلدے رہے
 بے دوشے نوں سُولی اُتے چاڑھ ڈتو نیں
 انت اخیر وی لب نیاں دے ہلدے رہے

مگھر پوه دی کن من
جدوں کنک دی کنوں ویچ پئی
تے انخ لگا
جیویں کنک حیاتی دی
نسرگئی

جگ دے اندر ایہہ جیپے رُجھے
بُہتیاں راہواں گچھ نہ بُجھے
درد اوہ ساؤں دے گئے گچھے
اندر دی گل کوئی نہ بُجھے

چھن چھن چھنکے ونگ ونگ
 نچن لگ پئے انگ انگ
 رہیاں بُلیاں کھلے نین
 ڈلھ ڈلھ پیندے رنگ رنگ
 بھیڑیا دلا اپنی چھڈ دے
 اوہدیاں خیراں منگ منگ
 ساڑی اوہدی ٹٹھ گئی یاری
 ہُن تے ہوئی جنگ جنگ
 رب نہ اُس تے راضی ہووے
 لوکی جس توں تنگ تنگ
 نین نشیلے مست مریلے
 اکھاں دے وِج بھنگ بھنگ
 سجن یار گواپے ٹوں ہُن
 لمبنا وال میں جھنگ جھنگ

ٹاکرا

جگاں پچھوں ملیا وی
پر ایوس پل دو پل
اوہنے تکیا میں وی تکیا
بس فیر ہو گئی چل سو چل
بندیاں دا اک ہڑھسی او تھے
ہڑھ ویچ اوہ وی گیا رل
ٹیشن اتے ٹوک دے پچھوں
بھجدا ویکھیا گذی ول

نروان

نکے ہوندیاں
رب ٹوں لبھن
دھرم دوائے
ڈھر دے رہے
رب تے ساؤں
کیہ لبھنا سی
اپنا آپ گوا بیٹھے
اکھیاں اُتے کھوپے بنھ کے
داندال وانگوں
لکے لیپھے تے
بھوندے رہے
اچن چیتی
اک دینگھے ساؤں
راہواں دے ویچ

ٹوں آ ملیا
 تیرے رے
 اگے فر پئے
 نویں بھال دی
 چنڑا لے کے
 اپنے اندر
 جھاتی پائی
 دل دے ویڑھے
 سُنجھے لگے
 آں دوالے
 پہوں گجھ ڈیٹھا
 بُھکھ غربی
 سر تے چا کے
 بھوندی پھرے لوکائی
 ڈکھ سکھ سانجھے کر کے
 آخر فر پئے
 نال لوکائی دے
 منزل تے گجھ ہور اساؤی
 خبرے ٹوں نہیں
 خبرے رب نہیں

دل دی جھوک
اباد کیتو سے
ڈکھ سکھ نال لوکائی دے
ایہو ہے نروان اساذہ
ایہو ربِ حمن

اوہدیاں ڈونگھیاں اکھاں وکیجھ کے
تُرن نوں کیہدا جی نہیں کردا
اوہدے چیوندے بُت نوں وکیجھ کے
مرن ٹوں کیہدا جی نہیں کردا
پازی لا کے یار دے نال سوہنا
ہرن ٹوں کیہدا جی نہیں کردا

گیت

میرے آکھے لگدا نہیں
اس چندرے دل ٹوں ٹوں سمجھا

چکھلی عمرے بڈھڑے وانگوں
عشق کرن دا چڑھیا سو چاء

جتنے ویکھے نار کنواری اوتحے جاوے کھلو
دوروں لیہنوں آ جاندی اے سوہنیاں دی ٹھیبو

ہن پئے گیا ایہہ گرا ہے
اس بھیڑے دل نوں راہے پا

آکھ مٹکا لاون توں لیہنوں ذرا شرم نہ آوے
سوہنی گذی جتنے ویکھے اوتحے پیچا پاوے

ایہہ ہو گیا مونہہ زور اے
اس چندرے دل ٹوں ٹوں سمجھا
ایہہ اوڑ پڑ جانا مردا وی نہیں
کوئی کم چج دا کردا وی نہیں

ساؤں ایہدی کیہڑی لوڑ اے
لیہنوں اپنے نال کے جا

کلراٹھی بھوئیں وِچ
بُوئے چار گلاباں دے
گڈن لکیاں
سوچنا وال
پھل دیون توں پہلاں
سرٹ نہ جاون
تیرے لیکھ نصیباں واگر

ڈیوے بال اُڈیکاں دے
ہن گن گن دیغہ تریکاں دے
اج لکھاں جھلن انھیریاں
ٹوں مل بھو راہواں میریاں
کیوں اندر لگ لگ بہندی ایں
سُن پجھدے بول شریکاں دے
اپنے تے دکھ حیاتی دے
نہیں مکنے چیندیاں توڑیں
آرل مل جھولی پا لئے
ایہہ سارے دکھ وسیرکاں دے

گیت

کنی سوہنی لگدی پئی اے ہسدی نال سہیلیاں دے
میریاں گلاں دسدنی پئی اے نالو نال پہیلیاں دے
آون والے کل دی چتنا ایس گوئی نوں کھا گئی اے
رمی کولوں پُچھدی پئی اے لیکھ نصیب ہتھیلیاں دے
اوہدے نال سی گھردی رونق اوہدے باجھ انھیرے نیں
بُھوت چڑیاں لگدے پئے نیں بُوہے بندھویلیاں دے
پھلاں ورگے سوہنے مکھڑے لئے گئے نال بہاراں وی
گلداناں وِچے سُکدے ویکھے نازک پھل چنپیلیاں دے
اوکھے ویلے سنگی ساتھی پُچھلے پیریں نس جاندے نیں
شاد ندانا چپ کر جا، پندھ ویکھ نہ یاراں بیلیاں دے

گیت

تینوں چھٹ کے ہولی ہولی رُجھ گئے آں
بھیت دلائ دے آخر سیتی بُجھ گئے آں
نال کسے دے اکھیاں لائے
اپنا من پرچا لے
مک گئی یارا سانجھ دلائ دی
کاہدی رہ گئی باندھ دلائ دی
اڑدے پنچھی قید نہ کریئے
اپنیاں پیراں آپے جریئے
تیتحوں ودھ وی رب دیاں گجھ تصویراں نیں
میرے ہتھ وِچ سے دیاں تقدیراں نیں
بت دیاں چوبھاں سُوالاں کولوں چُند چھڈائی
بے ملومی پڑ دلائ وِچ اج وی اے

سنجان

مایا دی بھاج ویچ
انھیاں دے راج ویچ
تیری میری گل نہیں
ڈاؤھیاں دے رل نہیں

آنھے واہ بھجنا
مونہہ بھار ڈگنا
عقلاءں توں ٹپ نہیں
ایویں مار گپ نہیں
ہتھاں اُتے مان کر
اپنی سنجان کر

گیت

چچھلیاں گوریاں راتاں ٹوں کوئی موڑ لیاوے
خاب پٹولیاں ورگے ساڑی جھولی پاوے

دل دے اندر جیہڑے بھانبر بال گیا اے
اپنیاں اکھاں دے نال آ کے آپ بُجھاوے

غیراں اگے انج لہائی چنگی تے نہیں
دل دے سارے ڈکھڑے ساؤں آن سناوے

دل دا محروم ہو کے وی جے وکیھ نہ سکیں
اندر دے پھٹ کیہڑا تینوں کھول وکھاوے

گل گل اُتے رُسن والیا وکیھ تے سہی
بُت دیہاڑے مٹاں کر کے تینوں کون مناوے

آون والے ویلے دی تے چتنا کریئے
موئے سے دی لاش تے کیہڑا نیر وہاوے

نک دی سیدھ تے چلنا پیندا جنگل بار دے اندر
جیہڑا مڑ کے چکھوں ویکھے اوہ پتھر بن جاوے

جیہناں بُلاں اُتے
ہا سے نچدے رہندے سن
اج اوہناں تے
چُپ دے جندرے وجہ نیں
سُورج و انگوں
لِشکار مارن والے مُکھڑے
اج سے دی بُکھل اندر
خبرے کا ہنوں گے نیں
پیار تے ہتا کریئے
اونا چوکھا ہو وے
دل دریا سمندروں ڈو نگھے
دل کدی نہ رجہ نیں
ساؤے نال سی ٹرنا اوکھا
ایسے لئی گھسنگی ساتھی
اپنا بھار چوا کے ساؤں

پڑھلے پیریں بجھے نہیں
ایہہ جھلے
کیا ساڑی تسبُجھاون گے
ڈکھن ولوں
سکھنے بدّل گئے نہیں

نشے دے وپاری

بالاں مُونہوں ہاسے کھوہ کے
ربا تیتحوں اوہلے ہو کے

تیرے بندیاں جگ دے اندر
انج انھیر چا پایا اے

رتے پھل گلاباں اُتے
موہرہ گھول دگایا اے

سرہیوں واٹگوں پیلے پے گئے
مُونہاں دے رنگ نیلے پے گئے

جھیاں اُتے ماس نہ رہیا
پھلاں دے ویچ باس نہ رہیا

سِر تے چا کے پنڈ نشے دی
 حاجیاں دے ہتھ ونڈ نشے دی

آل دوالي وسدے لوکی
نیکاں کولوں ندے لوکی

ربا مینوں سمجھ نہ آئی
کاہنوں گلدنی پھرے خداوی

جے توں ایہناں اُتے راضی
تیری ساڑی سانجھ نہ کائی

بُجھارتاں

جیہنوں بُجھی برا بر جاندا سیں
اج اوہ تیرے ننگے سر وِچ
بُجھی بن کے وجی اے کہ نہیں

سپ دی زہر توں ڈاڈھی اوہدی زہر اے
مُونہہ تے ٹور اے فرشتیاں ورگا
دل وِچ کھوئے شیطاناں والا قہر اے

ہر اک لئی اوہدی بُلیاں تے ہاسے نیں
ولال دیاں دُکھاں ٹوں وکھانا اوہدا کم نہیں
کوئی نہیں جاندا ایہہ ہاسے وی پیاسے نیں

گُردًا جاندا ویکھیا سی نما شام دے ویلے
تکھا تکھا گلّا بندہ راوی دے اوس پار

راوی کھا گئی اوس جنے ٹوں یا فیر کھادا بیلے

چوک وِچ لاش اُتے گر جہاں دی چھاں سی
چُونڈ چُونڈ کھاندیاں تے نالے گدھا پاندیاں
نیڑے ہو کے ویکھیا تے لگا میری ماں سی

مسیتاں وِچ لبھیا تے مندراں چ بھالیا
معقّھا وی گھسایا اسماں تیری پُوجا پاٹھ وِچ
دلائ وِچ لُک نہ توں اسماں تینوں پا لیا

شاہ حسین دے ناں

شاہ حسینا کوئی نہ سُندا
اج ساڑے دل دا حال
دل دے محرم ٹر گئے خبرے
جیون ہویا محال
چٹپتی چادر دیس تیرے دی
اج ہو گئی داغو داغ
اپنے ہتھیں ساڑ ڈتو نیں
ساوا سوہنا پانغ
سالو اج پنجاب دا
ہویا لیرو لیرو
سنچا پڑ چناب دا
مونجھ مونجھاری ہیر
چپخ دی ماہل ہڑٹی
کتن توں پونی رٹھی

ہُن ویکھی بہہ بہہ روواں
میں اوگنہار نگھٹی
مایا مایا گوکدے
سانول کوئی نہ چپے
پڑاں ہویاں دُونیاں
چوکھے روئے روپے

سائبھیاں قبراء

مرن سائبھا

جیون سائبھا

مُھکھ سائبھی

رج سائبھا

انھیرے سائبھے

چٹے دُدھ

سویرے سائبھے

پارش سائبھی

بڈل سائبھے

چپ سائبھی

وھپ سائبھی

تھل سائبھے

جل سائبھے

انج سائبھا

کل سانجھے
 پیار وی سانجھا
 نفرت سانجھی
 سانجھے انبر
 سانجھے تارے
 شوہ دریا
 سمندر سانجھے
 باہر سانجھا
 اندر سانجھے
 ویچ مساناں
 بلدے ڈیوے
 قبراءں اُتے سانجھے
 مویاں وی ایہہ سانجھ نہ ملکی
 بنیاں سانجھیاں قبراءں

جھنگ لئی اک نظم

پیار دی نگری اگاں لکیاں
 ہیر سیالیں روندیاں پیاں
 نفرت انچ ورتائی لوکاں
 سُنجیاں تھی گھیاں وسداں جھوکاں
 دوویں پاسے رب دے بندے
 کیہنوں ہٹکاں کیہنوں روکاں
 باہو ٹوں کوئی موڑ لیا وو
 جھنگ دے سجرے پھٹ وکھاوو
 پیار دی نگری دے وسٹیکو
 حال ڈلاں دا کھول سناؤو
 مرشد رُس گئے نال مریداں
 رو رو اساں لنگھائیاں عیداں
 کربل والیا سونہیا پرا
 اج گیا کوئی بے تقصیرا

گوکاں سُن گرلاون گونجاں
 بوہڑیں جھب بھینیاں دیا ویرا
 باگھر لئے وچ مسیتاں
 اچیاں بانگاں کھوٹیاں نیتاں
 ناں حسین دا ویچ کے کھا گئے
 لے ڈپیاں سائوں رسمان ریتاں
 امن ونجا کے کیہ لبھیو نیں
 پیار ٹوں سولی چاڑھ ڈتو نیں
 رب دے بندیاں رب دے گھر چوں
 رب ٹوں اوڑک کلڈھ ڈتو نیں

بے نظیر

چڑھی ہنیری پربت ولون
انبر ہو گئے لالو لال

ماڑو اٹھیا بندھ کے دھائیاں
خلقت پاندی رہی دھمال

دھیاں سبھ دیاں سانجھیاں
سانجھے دُدھ پُت مال منال

اک دھی اے شاہ لطیف دی
جیہنوں لوکی آکھن بے نظیر

لنج پانہار اوہ دلیں دی
بن گئی رانجھن دی ہیر

اوہ ستی تھل مارو دی
اوہ کچج دی ملکہ تھی گئی

لوکاں دیاں پیڑاں جردی رہی
ول کچھی سنگ پرنی گئی

اوں کوں راس نہ آیا کچج پُنل
اوہدی چتری لہو ویچ بھج گئی

کلموہی شام دی کالی چادر
چھجدی چھجدی چھجھ گئی

چخ دریاواں نیر وہائے
پربت آئے سیس نواون

انبراں اُتے لشکن تارے
خوراں آئیاں سہرا گاؤں

بانغ بہاراں تے گلزاراں
دھی تیری تے پھل برساون

پھٹ پرانے جاگ پئے
اج یاداں گھیرے پائے
پڑاں ہو گھیاں چوکھیاں
وت دل میرا گھبراۓ

ایہہ نحش دیہاڑا بیلیو
رب کے ٹوں نہ دکھلانے

اک ہس کے سوی چڑھ گئے
اک زہر پیالہ پی گئے

جیہڑے مر گئے نال لوکائی دے
اوہ موئے نہیں اوہ جی گئے

اسیں کر دے رہے رحمان دی گل
ہندو کر دے رہے بھگوان دی گل
گلاں ہور بختیریاں ہون پیاں
کوئی کردا نہیں انسان دی گل

کے کم دے رہے نہ کار دے رہے
ایں نوکر بن سرکار دے رہے
گھروں فرے ساں یار دی تانگھ لے کے
گھر بار دے رہے نہ یار دے رہے
والی تخت ہزارے دے چاک بن کے
محصیں ہیر سیالاں دی چار دے رہے
ساؤڈی گل تے کے نہ غور کیتا
در در تے ایں پکار دے رہے
ایں دھرت تے محل پیار والے
ٹسین ڈھاندے تے ایں اُساردے رہے

